

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 33/2023)

София, 23 август 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Реколта от есенници	3
1.2	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към.....	4
1.3	Площи и производство на тютюн	4
1.1	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	5
1.2	Площи и производство от трайни насаждения	5
1.3	Площи и производство от етерично-маслени култури	6
2.	Външна търговия с основни земеделски култури	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	8
3.	Цени	10
3.1	Зърнени и маслодайни култури	10
3.2	Плодове и зеленчуци	11

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Реколта от есенници

По оперативни данни, към 17.08.2023 г. жътвата на основните есенни култури е приключила в почти цялата страна, като са прибрани 6 563,6 хил. тона пшеница, 726,8 хил. тона ечемик и 232,6 хил. тона маслодайна рапица. Продукцията от пшеница, ечемик и тритикале е съответно с 3,6%, 17,7% и 68,4% над отчетената по същото време на миналата година, като при пшеницата това е главно в резултат от повишение на средните добиви, а при ечемика и тритикалето се дължи на повече реколтирани площи. Същевременно, по-ниско производството е налице при ръжта (с 3,7%) и маслодайната рапица (с 21,4%), поради намаление на площите.

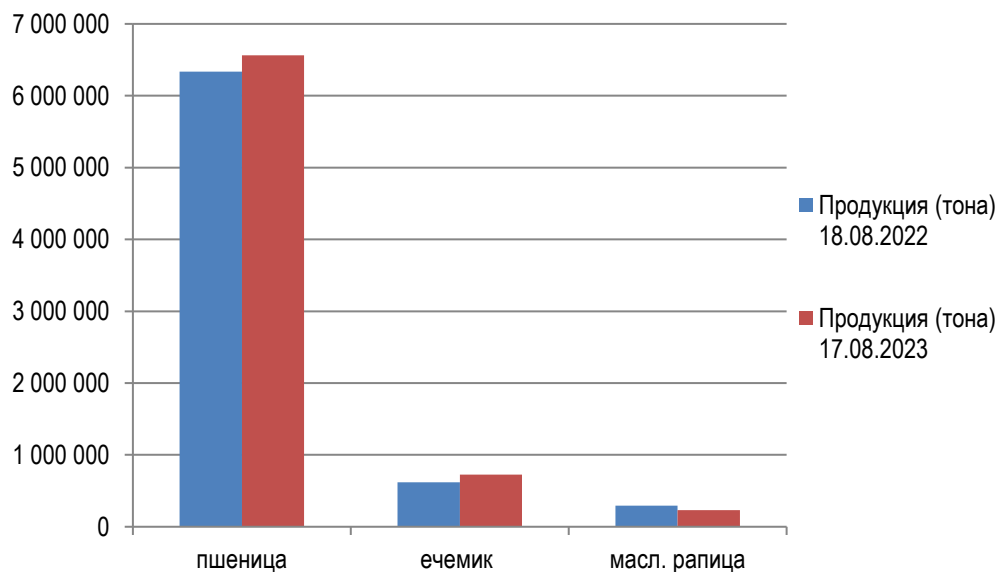
Реколта от есенници към 17.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 208 371	1 214 462	1 206 237	1 207 602	6 335 754	6 563 634	525	544	0,5%	0,1%	3,6%	3,6%
ечемик	124 135	137 729	124 037	137 009	617 464	726 783	498	530	11,0%	10,5%	17,7%	6,4%
масл. рапица	131 276	88 616	130 929	88 487	295 752	232 550	226	263	-32,5%	-32,4%	-21,4%	16,4%
ръж	8 598	8 025	8 272	7 297	18 692	18 008	226	247	-6,7%	-11,8%	-3,7%	9,3%
тритикале	14 409	21 251	14 066	20 198	45 025	75 801	320	375	47,5%	43,6%	68,4%	17,2%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от основни есенни култури към 17.08.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

1.2 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към

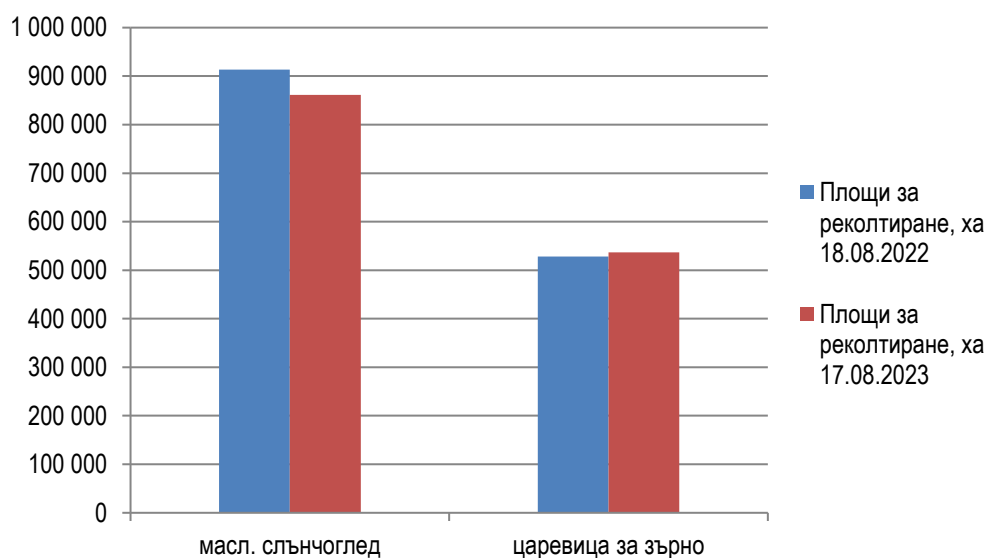
В ход е кампанията по прибиране на реколтата от маслодаен слънчоглед, като към 17 август 2023 г. са добити 22 340 тона.

Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 17.08.2023 г., ха

	Площи за реколтиране, ха		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
									-5,7%	-20,5%	-27,5%	-8,9%
масл. слънчоглед	913 668	861 182	16 055	12 771	30 830	22 340	192	175	-5,7%	-20,5%	-27,5%	-8,9%
царевица за зърно	527 931	537 070	436	-	1 581	-	363	-	1,7%	-	-	-

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Площи за реколтиране с маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 17.08.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

1.3 Площи и производство на тютюн

Прибраното количество „Ориенталски“ тютюн до момента е с 19,1% над миналогодишното, в резултат на повече реколтирани площи.

Площи и производство на тютюн към 17.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
									22,9%	22,1%	19,1%	-2,5%
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 288	1 810	2 210	2 128	2 535	118	115	22,9%	22,1%	19,1%	-2,5%
Тютюн-Вирджиния	598	431	393	221	303	161	77	73	-27,9%	-43,8%	-46,9%	-5,2%
Тютюн-Бърлей	177	140	173	132	252	200	146	152	-20,9%	-23,7%	-20,6%	4,1%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

На този етап продукцията на тютюн от типовете „Бърлей“ и „Вирджиния“ изостава респективно с 20,6% и 46,9% спрямо година по-рано.

1.1 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

При по-бавен темп на реколтиране на площите, в някои случаи съчетано с понижаване на средните добиви от декар, засега прибраната реколта от основните зеленчуци, дини и пъпеши от открити площи е в границите от 12,7% (краставици) до 46,4% (зеле) по-малко на годишна база. Увеличение (с 1,7%) бележи единствено продукцията от ягоди.

Общото производство на оранжерийни домати от началото на 2023 г. досега е с 3,5% повече в сравнение с аналогичния период на 2022 г., докато при краставиците се отчита намаление с 3,3%.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 17.08.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	9 082	7 483	2 798	2 007	48 511	34 339	1 734	1 711	-17,6%	-28,3%	-29,2%	-1,3%
Зеле	1 500	1 410	330	225	7 003	3 753	2 122	1 668	-6,0%	-31,8%	-46,4%	-21,4%
Дини	3 297	3 653	2 790	2 472	55 494	39 989	1 989	1 618	10,8%	-11,4%	-27,9%	-18,7%
Пъпеши	2 057	2 867	1 793	1 964	16 536	14 741	922	751	39,4%	9,5%	-10,9%	-18,5%
Пипер на открито	2 296	2 248	1 432	1 039	11 741	7 711	820	742	-2,1%	-27,4%	-34,3%	-9,5%
Домати на открито	2 251	2 149	1 339	1 034	16 829	10 561	1 257	1 021	-4,5%	-22,8%	-37,2%	-18,8%
Краставици на открито*	488	378	394	286	4 675	4 080	1 187	1 427	-22,5%	-27,4%	-12,7%	20,2%
Ягоди на открито	860	879	845	853	5 797	5 895	686	691	2,2%	0,9%	1,7%	0,7%
Домати в оранжерии	475	525	422	447	38 487	39 824	9 120	8 909	10,5%	5,9%	3,5%	-2,3%
Краставици в оранжерии	419	391	358	329	37 836	36 577	10 569	11 118	-6,7%	-8,1%	-3,3%	5,2%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

* вкл. и корнишони

1.2 Площи и производство от трайни насаждения

Към 17 август 2023 г. добитите количества от наблюдаваните трайни насаждения са с между 9,2% (череша) и 70% (праскови) под нивата отпреди една година. Това се дължи донякъде на по-късен старт на беритбената кампания през настоящата година, като при някои култури се отчитат и по-слаби добиви от декар.

В начален етап е събирането на реколтата от десертно грозде.

Площи и производство от трайни насаждения към 17.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 398	4 285	55	18	397	155	722	861	-2,6%	-67,3%	-61,0%	19,3%
круши	624	581	68	30	353	163	519	543	-6,9%	-55,9%	-53,8%	4,6%
праскови	2 922	1 818	2 432	1 060	22 447	6 743	923	636	-37,8%	-56,4%	-70,0%	-31,1%
сливи	9 392	9 375	2 253	1 303	10 886	6 330	483	486	-0,2%	-42,2%	-41,9%	0,6%
кайсии	2 984	2 354	2 954	2 185	21 428	11 283	725	516	-21,1%	-26,0%	-47,3%	-28,8%
череша	10 491	9 920	10 491	9 850	51 034	46 329	486	470	-5,4%	-6,1%	-9,2%	-3,3%
вишни	1 252	1 024	1 252	1 008	4 514	3 280	361	325	-18,2%	-19,5%	-27,3%	-10,0%
малини	1 780	1 734	1 078	707	2 545	1 767	236	250	-2,6%	-34,4%	-30,6%	5,9%
лозя десертни	2 709	2 687	177	77	717	336	405	436	-0,8%	-56,5%	-53,1%	7,7%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.3 Площи и производство от етерично-маслени култури

При продукцията от лавандулови насаждения се отчита свиване с 23,8% на годишна база, дължащо се на намаление както на реколтираните площи, така и на средния добив от декар.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 17.08.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	18.08.2022	17.08.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
лавандула	16 222	13 578	15 841	13 250	70 392	53 661	444	405	-16,3%	-16,4%	-23,8%	-8,8%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

В рамките на последната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени 105,5 хил. тона пшеница и 18,7 хил. тона ечемик, докато товари с рапица не са преминавали. Общо за периода от началото на пазарната 2023/24 година до 20 август 2023 г., експортът на пшеница през порта нараства над пет пъти на годишна база, а този на ечемик – деветнадесет пъти.

¹ През последните няколко години „Пристанище Варна“ ЕАД формира около 30% от общия експорт на пшеница, царевича и ечемик и под 20% от този на слънчоглед и рапица.

**Износ на пшеница, ечемик и рапица
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.07.2022 – 20.08.2022	01.07.2023 – 20.08.2023	Изменение на годишна база
пшеница	96 439	532 221	451,9%
ечемик	6 706	128 506	1816,3%
рапица	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли 2022 г. - май 2023 г. извън страната са реализирани 3 530,3 хил. тона пшеница, 181,4 хил. тона ечемик и 224 хил. тона рапица. В сравнение със същия период на миналия сезон е налице намаление на експорта на трите култури както следва: пшеница – с 34,1%, ечемик – с 58,3% и рапица – с 20,2%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

При липса на отчетени количества за последната седмица, общият експорт на царевица и слънчоглед през „Пристанище Варна“ ЕАД от началото на септември 2023 г. досега е съответно със 17,5% по-малко и с 62,5% повече на годишна база.

**Износ на царевица и слънчоглед
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.09.2021 – 20.08.2022	01.09.2022 – 20.08.2023	Изменение на годишна база
царевица	720 729	594 513	-17,5%
слънчоглед	23 271	37 816	62,5%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е регистриран износ на царевица и слънчоглед – реколта `2022 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за общия износ на царевица през периода септември 2022 г. – май 2023 г. сочат намаление с 34,6% на годишна база, до 944,5 хил. тона, докато при слънчогледа се отчита повишение с 12,9%, до 594,9 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2023 г. за есенните и м.

септември 2022 г. за пролетните култури) до 20 август 2023 г. не е осъществен внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през единнадесетте месеца от началото на пазарната 2022/23 година в страната са внесени 53,2 хил. тона пшеница и 42,6 хил. тона рапица, което е респективно с 8,1% и 17,9% под нивото отпреди една година. Вносът на ечемик за периода възлиза на 6,3 хил. тона, при едва 1,4 тона по същото време на предходния сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През периода септември 2022 г. – май 2023 г. се наблюдава намаление на вноса на царевица и слънчоглед на годишна база, съответно с 37,8%, до 43,5 хил. тона и с 8,1%, до 702,3 хил. тона.

2.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари - май 2023 г. в страната са внесени 156,4 хил. тона пресни зеленчуци и 143,9 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 5,1% повече и с 11,2% по-малко спрямо същия период на 2022 г.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на по-големите доставки на домати (с 5,1 хил. тона или 12,1%) и пиперки (с 2,1 хил. тона или 17%). Повече са и внесените тикви, картофи, краставици и корнишони, лукови зеленчуци и патладжани – с между 2,4% (тикви) и 10,3% (патладжани). Същевременно, намаляват влезлите в страната количества зеле (с 25,2%), моркови и репи (с 16,7%), гъби (с 12,2%) и марули (с 8,1%).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - май 2023 г., сравнено със същия период на 2022 г., тона

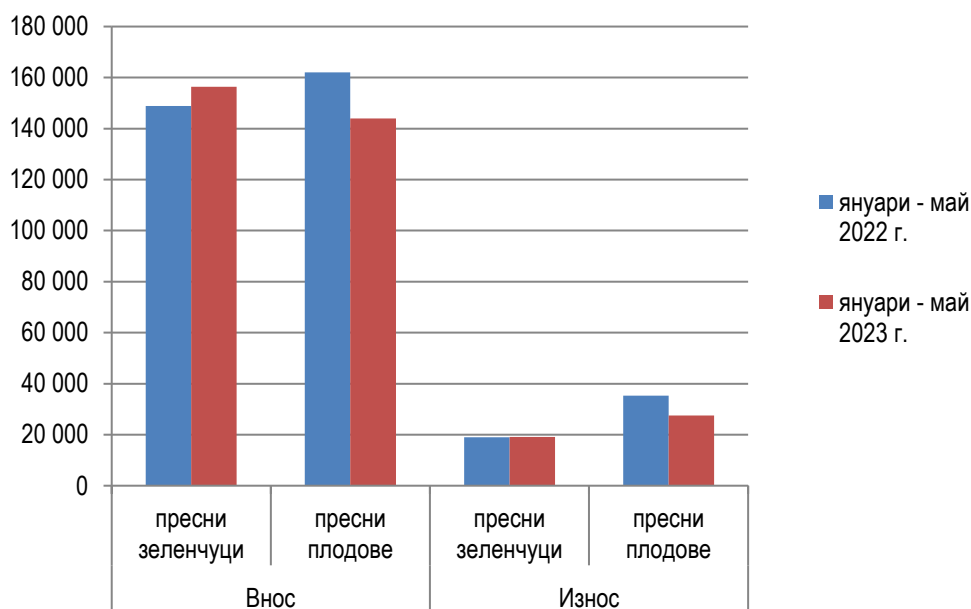
Поток	Продукти	януари – май 2022	януари – май 2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	148 850	156 427	5,1%
	пресни плодове	162 028	143 918	-11,2%
Износ	пресни зеленчуци	19 036	19 103	0,3%
	пресни плодове	35 295	27 469	-22,2%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2022 г. и 2023 г.), обработени от МЗХ
Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

При пресните плодове водещ остава вносът на citrusови плодове и банани - общо 94,6 хил. тона (65,7% от целия внос на пресни плодове за периода), което е със 7,1% по-

малко на годишна база. Съществен дял (14,9%) заемат и доставките на ябълки, чийто внос спада с 8,7 хил. тона или 28,9% (до 21,5 хил. тона). Внесените количества киви, ягоди, сливи, дини и череша са с от 0,4% (киви) до 66,3% (череша) по-малко в сравнение с отчетените за същия период на 2022 г., а увеличение е налице при гроздето (с 6,8%), крушите (с 13%), черупковите плодове (с 15,8%), прасковите (с 21,1%) и кайсиите (с 53,1%).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

Предварителните данни за първите пет месеца на 2023 г. сочат незначително увеличение на износа на пресни зеленчуци на годишна база - с 0,3%, до 19,1 хил. тона. Същевременно, при експорта на пресни плодове се наблюдава намаление с 22,2%, до 27,5 хил. тона.

Сравнявайки с аналогичния период на 2022 г. се наблюдава увеличение на износа на домати (с 6,8%), лукови зеленчуци (със 7,7%), пиперки (с 11,7%) и гъби (с 86%). Намаление на изнесените количества се отчита при зелето, тиквите, краставиците, патладжаните и картофите – от 2,6% при зелето до 82,5% при картофите.

Отчетеният износ на пресни плодове през първите пет месеца на 2023 г. представлява главно реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове – 23,8 хил. тона, с над 5 хил. тона (17,5%) по-малко спрямо същия период на 2022 г. По-малко са и реализираните извън страната количества дини (с 2,6 хил. тона или 70,3%) и черупкови плодове (с 3,6%). Експортът на ягоди се увеличава с 6,2%, а този на круши, ябълки и праскови отбелязва няколкократно ръст, но количествата остават ограничени.

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 16 август 2023 г. рапицата и слънчогледът поскъпват респективно с 0,9% и 1,8% на седмична база. При основните зърнени култури седмичните ценови изменения са предимно в посока надолу. Средните изкупни цени на ечемика, хлебната пшеница и царевицата се понижават с 0,1% - 1%, а тази на фуражната пшеница нараства с минималните 0,2%.

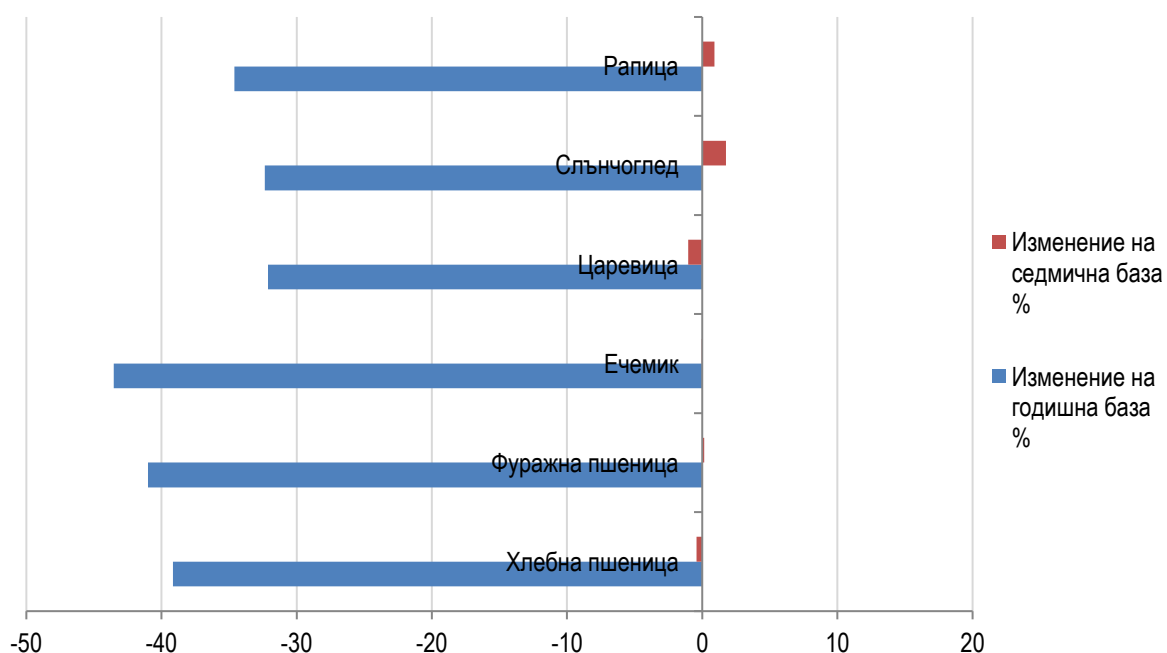
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 16.08.2023 г., лв./тон без ДДС

	17.08.2022	09.08.2023	16.08.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	646	395	393	-39,2	-0,4
Фуражна пшеница	639	376	377	-41,0	0,2
Ечемик	588	332	332	-43,5	-0,1
Царевица	604	414	410	-32,1	-1,0
Слънчоглед	1 125	748	761	-32,4	1,8
Рапица	1 185	768	775	-34,6	0,9

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ.

* няма данни

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 16.08.2023 г.

Сравнението с аналогичния период на миналата година сочи спад на цените на основните зърнени и маслодайни култури с между 32,1% (царевица) и 43,5% (ечемик).

3.2 Плодове и зеленчуци

В рамките на последната седмица средните цени на едро на пипер (зелен и червен), пъпеши, дини и вносни ябълки на тържищата в страната отбелязват понижение от 3,1% до 7,3%. Поскъпване на седмична база е налице при прасковите (с 1,2%), оранжерийните домати и краставици (съответно с 3,5% и 7,9%), картофите (с 8,7%) и зелето (с 18,8%).

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 18.08.2023 г., лв./кг

	19.08.2022	11.08.2023	18.08.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,04	1,26	1,37	31,7	8,7
домати (оранжерийни)	2,07	2,30	2,38	15,0	3,5
домати (открити площи)	1,71	*	*	-	-
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	2,27	2,52	2,72	19,8	7,9
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,88	1,97	1,87	-0,5	-5,1
пипер (червен)	*	2,54	2,46	-	-3,1
зеле	0,85	1,01	1,20	41,2	18,8
дини	0,64	0,88	0,82	28,1	-6,8
пъпеши	*	1,48	1,43	-	-3,4
праскови	2,06	2,55	2,58	25,2	1,2
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	2,06	1,91	-	-7,3
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ.

* няма данни

Като цяло, измененията на цените на плодовете и зеленчуците спрямо година по-рано са в посока нагоре, като най-значително е поскъпнало зелето - с 41,2%. Средните цени на едро на оранжерийните домати и краставици, прасковите, дините и картофите са в границите от 15% до 31,7% над нивата отпреди една година. Единствено зеленият пипер се предлага на по-ниска цена - с 0,5%.

**Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци
към 18.08.2023 г.**

